

Asia: VN/8915/2024

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Onko teillä yleistä lausuttavaa esityskokonaisuudesta?

Ei lausuttavaa

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa palveluprosessista?

Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue lausuu asiassa seuraavaa:

Työnhakukeskusteluihin liittyen mielestämme alla siteerattu nykyinen lainkohta tulisi säilyttää, koska esim. määräaikaiset lomautukset eivät vaadi tämän lain kohdan mukaan työnhakukeskustelua, mikäli lomautus päättyy kolmen kuukauden sisällä:

”keskustelua ei järjestetä, jos työnhakijan työttömyys päättyy kolmen kuukauden kuluessa muusta syystä kuin työvoimakoulutuksen tai 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–32 §:ssä tarkoitetun työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun, palkkatuetun työn tai työajaltaan enintään 80 prosenttia alalla sovellettavaa kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöaikaa vastaavan osa-aikaisen työn takia taikka hän kolmen kuukauden kuluessa aloittaa varusmies- tai siviilipalveluksen tai perhevapaan. Edellä säädetyn soveltamisen edellytyksenä on lisäksi, että työttömyys päättyy vähintään kolmen kuukauden ajaksi tai varusmies- tai siviilipalvelus tai perhevapaa kestää vähintään kolme kuukautta, eikä työnhakuvelvollisuuden asettaminen tämän lain 44 §:n 4 momentissa tarkoitetulla tavalla eikä hänen palvelutarpeensa muutoinkaan edellytä keskustelujen järjestämistä”

Tulorekisteritietoon liittyen emme näe kannatettavana, emmekä koe tarvitsevamme tietoa työssämme, jota saataisiin tulorekisteristä; etuuden maksaja seuraa tulotietoja ja työvoimaviranomaiselle tulee tieto, jonka perusteella teemme tarvittavat toimenpiteet. Emme näe tilannetta missä tarvitsisimme tulotietoa.

2. Koetteko alkuhaastattelun järjestämisen määräajan pidentämisen viidestä arkipäivästä kymmeneen arkipäivään kannatettavana?

Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue lausuu asiassa seuraavaa: Esitystä kannatetaan perustuen mm. siihen, että määräajan pidentäminen antaa joustoa ja täten helpottaa esimerkiksi ruuhkatilanteissa (turvaisi asiakkaille kasvokkaisen alkuhaastattelun mahdollisuuden myös mahdollisten ruuhkatilanteiden aikana); lisäksi se mahdollistaa kasvokkaisten ajanvarausten järjestämisen paremmin verrattuna nykytilanteeseen (mm. tilanteet, joissa kokoaikatyössä oleva, työttömäksi jäävä, asiakas käynnistää työnhakunsa jo pari viikkoa ennen työn päättymistä on alkuhaastattelu jouduttu pitämään puhelimitse viiden päivän säännön vuoksi, mutta mikäli määräaika pidennettäisiin 10 päivään, olisi haastattelu mahdollista järjestää työttömyyden alettua kasvokkain myös edellä mainituissa tilanteissa, lisäksi jos asiakkaalle on lähetettävä kutsu alkuhaastatteluun kirjeitse on kirjeen kulkuun varattava aikaa 2 viikkoa); huomioitavaa on myös se, että koska työllisyysalueella ei ole jokaisessa kunnassa toimipistettä vaan asiakkaita liikutaan tapaamaan virkapaikoista kuntien tiloihin asiakkaiden palvelutarpeen mukaan, niin alkuhaastatteluiden järjestäminen olisi resurssitehokkaampaa, kun niitä saisi järjestettyä useamman samalle päivälle, kun reagointiaika olisi viiden päivän sijaan 10 päivää. Mainittavaa vielä, että 10pv antaisi asiantuntijalle enemmän aikaa tutustua asiakkaan tilanteeseen annetuilla taustatiedoilla ja tarjota näin kohdennetumpaa palvelua. Lisäksi ennen alkuhaastattelua järjestettävät täydentävät työnhakukeskustelut (nykyisellään tulee järjestää täydentävä työnhakukeskustelu, mikäli kasvokkainen alkuhaastattelu esim. ruuhkatilanteen takia viivästyisi lain mukaisesta määräajasta; nämä täydentävät työnhakukeskustelut vastaavat käytännössä sisällöltään alkuhaastattelua eli asiakkaalle tehdään kaksi ns. samansisältöistä keskustelua) mahdollisesti vähenisivät ja tämä olisi resurssitehokkaampaa.

Haluamme tuoda kuitenkin esille seikan eli jos asiakas ei ole kertonut kaikkia asioita ilmoittautuessaan työttömäksi työnhakijaksi niin asioiden selvittäminen saattaa pitkittyä ja mahdollisesti asiakkaan etuuden maksaminen saattaa viivästyä, mikäli alkuhaastattelu toteutetaan 5vkr sijaan 10vkr kuluttua.

3. Onko täydentävien työnhakukeskustelujen perustuminen asiakkaiden palvelutarpeeseen mielestänne tarkoituksenmukaista?

Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue lausuu asiassa seuraavaa: Esitystä kannatetaan niin, että jatkossa täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen perustuisi työnhakijan palvelutarpeeseen. Näkemyksemme mukaan täydentäviä työnhakukeskusteluja ei ole syytä poistaa palvelumallista kokonaan, mutta virkailijan harkinnanvaltaa näiden pitämisessä tulee tosiaan lisätä. Täydentävien työnhakukeskusteluiden tulisi perustua työnhaun tukemiseen kuten tähänkin saakka, asiakasta esim. neuvotaan työhakemuksen tekemisessä, esitellään työmahdollisuuksia jne. Lisäksi näkemyksemme mukaan esim. nuorille täydentävät työnhakukeskustelut voivat olla hyvinkin merkityksellisiä mm. liittyen työttömyysturvalakiin esitettyyn muutokseen nuorten hakuvelvollisuudesta, jolloin nuorelle asiakkaalle voitaisiin varmistaa tiuhempi yhteydenpito ja opiskelumahdollisuuksien laajempi tarkastelu. Palvelutarpeeseen perustuva harkinta antaa

asiantuntijalle liikkumavaraa kohdentaa resursseja paremmin tukea tarvitseville asiakkaille joka osaltaan tukee asiakkaiden nopeampaa työllistymistä.

4. Näettekö nykyisestä muistutuskäytännöstä luopumisen ja työnhaun voimassaolon päättyminen ensimmäisestä asioinnin laiminlyönnistä kannatettavana?

Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue lausuu asiassa seuraavaa: Näkemyksemme mukaan luopumista muistutuskäytännöstä ja työnhaun voimassaolon päätymistä ensimmäiseen asioinnin laiminlyöntiin tulisi tarkastella tarkemmin asiakaslähtöisyyden näkökulmasta; mikäli asiakkaan työnhaun käynnistäminen uudelleen vaatisi työnhaun käynnistämisen henkilökohtaisesti asioimalla tulisi varmistaa, että asiakkailla on tasavertainen mahdollisuus käynnistää työnhaku vaaditulla tavalla (vertaa asiointimahdollisuus isossa kaupungissa versus maaseudulla). Mikäli työnhaun käynnistäminen pystytään järjestämään tasavertaisella tavalla riippumatta siitä missä asiakas asuu, niin näkemyksemme mukaan tällöin asiaa voitaisiin mahdollisesti tarkastella uudelleen. Näkemyksemme mukaan on myös erityisen tärkeää, että mikäli päätetään luopua muistutuskäytännöstä ja työnhaun voimassaolo päättyy ensimmäiseen asioinnin laiminlyöntiin niin tästä tulee selkeästi informoida asiakasta ja varmistaa, että hän ymmärtää mahdolliset toimintansa seuraukset.

Huomiona, että näkemyksemme mukaan muistutuskäytännöistä luopuminen voisi mahdollisesti lisätä alkuhaastatteluiden määrää johtuen siitä, että työnhaun käynnistämisten määrä saattaisi nousta nykyisestään.

Huomiona myös, että muistutuskäytännöstä luopumisella on mahdollisesti vaikutuksia työttömyysturvain mukaisiin työttömyysturvaseuraamuksiin. Mikäli luovutaan järjestämislain mukaisesta muistutuskäytännöstä ja työnhaun voimassaolo päättyy ensimmäiseen asioinnin laiminlyöntiin niin tällä saattaa olla vaikutuksia asiakkaan työttömyysetuuteen

5. Koetteko työllistymissuunnitelmien sisältöjen määrittelyn olevan palveluprosessin toimivuuden kannalta oleellisia?

Näkemyksemme mukaan sisällön tarkempi määrittely voisi edesauttaa yhdenmukaisempien työllistymissuunnitelmien laatimista ja näin voitaisiin mm. varmistaa asiakkaiden yhdenvertaisuus. Työllistymissuunnitelmien tulisi palvella niin asiakasta itseään hänen työllistymisen polullaan kuin myös mm. työllisyysalueen työnantajapalveluita (hyvä ja kattava suunnitelma on erityisen tärkeä työnvälityksen näkökulmasta). Katsomme, että esitetyt muutokset liittyen työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämisen perusteluihin (tulee sisältyä suunnitelmaan) sekä täydentävien työnhakukeskusteluiden ajankohtiin (tulee sisältyä suunnitelmaan) ovat tarkoituksenmukaisia. Näkemyksemme mukaan, mikäli sisältöjä tullaan määrittelemään tarkemmin, niin tulisi kuitenkin huomioida suunnitelmien yksilöllisyyden tärkeys/merkitys eli suunnitelmien laatimisessa tulisi olla mahdollista ottaa huomioon yksilöllinen palvelutarve.

Näkemyksemme mukaan on myös tärkeää, että myös monialaisen työllistymissuunnitelmaan on sisällytettävä työnhakuvelvollisuus.

6. Koetteko asiakkaiden palveluprosessiin sisältyvien asiakastapaamisten sisältöjen määrittelyn olevan palveluprosessin toimivuuden kannalta oleellisia?

Näkemyksemme mukaan esitys yhdenmukaistaa asiakkaiden palveluprosessiin sisältyvien asiakastapaamisten sisältöä.

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa työnhakuvelvollisuutta koskevista muutoksista?

Ei lausuttavaa

2. Näettekö, että alennetun työnhakuvelvollisuuden asettamisen yhteydessä arvioitavissa seikoissa on huomioitu oleelliset tekijät?

Näkemyksemme mukaan oleelliset tekijät on huomioitu, mutta näkemyksemme mukaan mm. maantieteelliset ja alueelliset erot työnhakijoiden työnhakuvelvollisuuksien asettamisessa tulisi ottaa paremmin huomioon; liikkuminen työssäkäyntialueella (mahdollinen autottomuus, julkisten liikenneyhteyksien puuttuminen ja pitkät etäisyydet) tulisi voida huomioida työnhakuvelvoitetta asettaessa.

3. Tukeeko työnhakuvelvollisuutta koskevan sääntelyn yksinkertaistaminen ja tietyistä poikkeuksista luopuminen työnhakuvelvollisuuden tarkoituksenmukaista asettamista?

Näkemyksemme mukaan emme koe, että sääntelyn yksinkertaistaminen tukisi työnhakuvelvollisuuden tarkoituksenmukaista asettamista vaan sääntelyn yksinkertaistaminen ja tietyistä poikkeuksista luopuminen saattaisi lisätä mm. näennäistä työnhakua esim. juuri osa-aikatyötä tekevien keskuudessa (katso kohta 3.4.); koemme, että esitys ei tue esim. osa-aikatyössä olevien siirtymistä kokopäivätyöhön.

4. Työnhakuvelvollisuuteen ehdotettavat muutokset tuovat tietyt asiakasryhmät (esim. osa-aikatyössä olevat sekä henkilöt, joilla on tiedossa myönteinen muutos työnhaun tilanteeseen) yleisen työnhakuvelvollisuuden alentamisen kriteerien piiriin. Näettekö tämän kannatettavana?

Näkemyksemme mukaan esitys ei ole kannatettava. Näemme riskinä mm. sen, että esim. osa-aikatyössä olevien sekä niiden henkilöiden, joilla on tiedossa myönteinen muutos työnhaun tilanteeseen, ns. näennäinen työnhaku lisääntyy entisestään ja kuormittaa merkittävästi mm. työnantajia. On paljon aloja, jotka eivät pääsääntöisesti edes tarjoa kokoaikatyötä esim. päivittäistavarakaupan alalla työskentelevien työsopimukset voivat olla mm. osa-aikaisia (esim. jopa 30 h/vko), 0-tuntisopimuksia (voivat olla hyvinkin työllistäviä; asiakkaat hakevat tällöin pääsääntöisesti omalta työnantajaltaan lisätunteja eivätkä lisätöitä toiselta työnantajalta) jne. Huomiona myös maantieteelliset eroavaisuudet asiakkaiden mahdollisuudessa esim. ns. siirtyä osa-aikatyöstä kokoaikatyöhön (huom. työntäjien ns. normi tarjota alalla pääsääntöisesti osa-aikatyötä, vaikka asiakas itse haluaisi työllistyä kokoaikaisesti) ja/tai vastaanottaa toista osa-aikatyötä nykyisen osa-aikatyön rinnalle toiselta työnantajalta (esim. kaupungeissa työmahdollisuuksia enemmän mahdollisesti tarjolla kuin esim. maakunnissa).

Toisaalta tähän perustuen ” [...] työttömyysetuuteen on oikeus kokoaikatyötä hakevalla työttömällä työnhakijalla. Kokoaikatyötä hakevana pidetään myös työnhakijaa, jonka työnhaun ja mahdollisen työllistymissuunnitelman tavoitteena on työllistyminen kokoaikatyöhön. Käytännössä osa-aikaisessa työssä olevalta edellytetään työttömyysetuuden saamiseksi nykyisin sitä, että hän ilmoittaa

pyrkivänsä kokoaikaiseen työhön” ymmärrämme esityksen tarkoituksen ja myös sen, että säätelyä olisi tarkoituksenmukaista yksinkertaistaa.

Näkemyksemme on, että mikäli esitys toteutuu sellaisenaan, niin tulisi olla maininta työsuhteen tuntimäärien vaikutuksesta haettaviin työmahdollisuuksiin.

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa työtarjouksiin tehtävistä muutoksista?

Näkemyksemme mukaan esitettävä muutos voisi selkeyttää asiakkaan näkökulmasta sitä mikä on hänelle velvoittavaa ja missä vaiheessa asiakasprosessia. Yleisenä huomiona, että mikäli työtarjouksista tulee alusta saakka velvoittavia niin tulee käyttää erityistä harkintaa työtarjouksia tehdessä ja niiden tulee olla erityisen kohdennettuja; velvoittavien työtarjousten tulisi perustua asiakkaasta saatuihin tietoihin ja asiantuntijalla tulisi myös olla ymmärrys asiakkaan kokonaistilanteesta, jotta velvoittava työtarjous olisi ns. realistinen (myös työnantajanäkökulma, ettei tulisi ns. turhia hakuja työnantajalle). Tärkeää on, että asiakasta informoidaan työtarjouksen velvoittavuudesta. Toisaalta näkemyksemme mukaan velvoittavuus saattaisi käytännössä vaikuttaa työvoimaviranomaisten tarjoamien ns. ”villien korttien” tarjoamiseen/esittelemiseen asiakkaille (ei velvoittavat tiedotteet ovat olleet asiantuntijoille hyvä työkalu, jolla on pystynyt tarjoamaan/esittelemään asiakkaalle myös laajemmin sekä rohkeammin mahdollisia työpaikkoja ja tuoda mahdollisesti laajempaa näkökulmaa työnhakuun).

2. Tukeeko työtarjouksiin heti työnhaun alusta alkaen ehdotettava velvoittavuus työllistymistä ja työtarjousmenettelyn tarkoituksenmukaista toimeenpanoa?

Näkemyksemme mukaan, mikäli velvoittavat työtarjoukset ovat kohdennettuja ja harkittuja niin niillä voi olla osittain positiivinen työllisyysvaikutus (katso lisää kohdasta 4.1.) Mutta toisaalta taas, mikäli työtarjouksista tulee velvoittavia niin tämä saattaa vaikuttaa mm. tehtyjen työtarjousten määrään, koska velvoittavuuden myötä asiakasnäkökulmasta niiden tulee olla erityisen tarkkaan harkittuja (kuten kohdassa 4.1. kuvataan). Lisäksi vielä hakuamme tuoda näkökulman, kun esityksen tavoitteena on lisätä asiantuntijan harkintavaltaa niin myös harkintavalta työtarjousten tekemisessä olisi suotavaa, koska tällöin asiakkaille voidaan tehdä kohdennettuja työtarjouksia, mutta jätetään myös tilaa esittää asiakkaille niitä ns. ”villejä kortteja”.

3. Selkeyttääkö työtarjouksiin ehdotetut muutokset kokonaisuutena työtarjouksia koskevaa säätelyä?

Näkemyksemme mukaan asiakkaiden näkökulmasta voisi olla selkeämpää, että olisi olemassa ainoastaan yhdenlaisia työtarjouksia joko velvoittavia tai ei-velvoittavia.

1. Onko teillä lausuttavaa työnhakijalle tai työvoimaviranomaiselle ehdotetusta velvollisuudesta työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen palvelualustalla?

Näkemyksemme on, että työnhakuprofiilit voivat olla erinomainen työkalu työnhakijan ja työnantajan kohtaamiseen, mutta näemme haasteita asetettaessa työnhakuprofiilin laatimisen asiakkaan velvollisuudeksi; näemme, että asiakkaille ei tulisi asettaa velvollisuutta julkaista ja laatia työnhakuprofiilia, sillä tämä saattaa asettaa asiakkaat epätasa-arvoiseen asemaan mm. kaikilla asiakkailla ei ole mahdollisuutta mm. puuttuvien verkkopankkitunnusten, sähköpostiosoitteen, välineiden kuten tietokone/tabletti/älypuhelin vuoksi työnhakuprofiilin tekemiseen. Asiakkaina on edelleen asiakkaita, jotka asioivat täysin paperisesti.

Esityksessä esitetään, että mikäli asiakas ei laatisi työnhakuprofiilia niin tämä tulisi lakisääteiseksi virnaomaistehtäväksi; osaltaan tämä vastaisi edellä kuvattuun haasteeseen, mutta näkemyksemme on, että työnhakuprofiilin laatimista ja julkaisemista ei tulisi tehdä lakisääteiseksi viranomaistehtäväksi; näemme, että tämä veisi erityisen paljon resursseja (varsinkin, jos tiedot tulee viedä manuaalisesti) joka veisi resursseja pois asiakkaiden kohtaamisesta ja heidän tukemisestaan. Toki työnhakuprofiilin laatiminen voidaan nähdä asiakkaan työhaun tukemisena ja asiakasta voidaan ehdottomasti auttaa profiilin laatimisessa, mutta mikäli siitä tehdään lakisääteinen, niin tuleeko lain toteuttamisesta itseisarvo ja määrittävä tekijä vai pyrimmekö olemassa olevilla resursseilla tukemaan asiakasta parhailla mahdollisilla keinoilla asiakkaan tarpeista käsin eli näkemyksemme on, että tässä voisimme käyttää harkintaa. Työnhakuprofiilin laatimista ja sen julkaisemista voidaan lisätä myös muilla keinoin kuin tekemällä siitä lakisääteistä.

2. Onko teillä lausuttavaa työnhakijoiden työnhakuprofiilissa olevien henkilötietojen (koulutus, työkokemus, muu osaaminen ja työtoiveet) julkaisemisvelvollisuudesta ehdotetussa muodossa julkisena tietopalveluna?

Ei lausuttavaa

3. Onko teillä lausuttavaa työnhakuprofiilien tietovarantoa koskevista muutoksista?

Ei lausuttavaa

4. Onko teillä muuta lausuttavaa palvelualustaa tai työnhakuprofiileja koskeviin muutoksiin?

Ei lausuttavaa

1. Onko teillä lausuttavaa koulutusta vailla olevia nuoria koskevista muutoksista? Erityisesti Opetushallitusta ja Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskusta pyydetään muun ohella arvioimaan esitettyjen muutosten kohderyhmien suuruutta, koska työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole ollut käytettävissään tähän tarvittavia tilastotietoja.

Kannatamme esitystä siltä osin, että koulutuksen hakuvelvollisuuden voisi tietyin edellytyksin (esim. sairauden tai vamman perusteella ei mahdollisuutta siirtyä tutkintotavoitteiseen koulutukseen) täyttää hakemalla työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaan koulutukseen. Kannatamme myös osin opiskelupaikkojen hakemisen tarkasteluajankohdan laajentamista. Edellä mainittujen muutosten vuoksi pystyttäisiin mahdollisesti ottamaan paremmin huomioon myös ne nuoret, joiden opintopolku ei esim. terveydellisistä syistä ole suora. Tämä antaisi asiantuntijoille laajemmin mahdollisuuden tukea nuorten hakeutumista opintoihin yksilöllisemmin. Parhaimmassa tilanteessa nuori ohjattaisiinkin hakemaan koulutuksiin heti työttömyysjakson alussa sekä mahdollisuuksia voitaisiin tarkastella nuoren kanssa laaja-alaisemmin. Tämä tukisi paremmin myös mm. varusmiespalveluksesta palaavia nuoria. Näkemyksemme mukaan hakuajankohtiin liittyvää muutosta olisi kuitenkin hyvä tarkastella laajemmin myös mm. asevelvollisten asiakkaiden näkökulmasta, monet asiakkaat ovat suorittamassa asepalvelusta hakujaksojen aikana/ joutuvat siirtämään koulutuksiin hakua tai koulutusten aloittamista asevelvollisuuden vuoksi. Pohdimme myös näkökulmaa, että mikäli poikkeamme opiskelupaikkojen hakemisen tarkastelujaksosta niin miten seuranta toteutetaan (vertaa nykyhetki esim. syyskuun alussa on tehty kaikille koulutukseen haku- selvityspyyntö).

Hallituksen esityksessä eduskunnalle on erikseen mainittu: ”Edellä 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettuna seikkana ei pidetä asevelvollisuuden tai siviilipalveluksen suorittamista, ellei siihen ole erityistä syytä” – kaipaisimme tarkennusta mitä tarkoitetaan edellä mainitussa ”erityistä syytä”?

2. Onko teillä lausuttavaa työttömyysturvaseuraamuksia koskevista muutoksista?

Esityksellä järjestämislakiin olisi vaikutusta työttömyysturvalain mukaisiin työttömyysturvaseuraamuksiin eli mikäli järjestämislaita kumottaisiin työvoimaviranomaisen velvollisuus muistuttaa työnhakijaa kirjallisesti työnhakijan menettelyn vaikutuksesta työllistymiseen ja mahdolliseen oikeuteen saada työttömyysetuutta ja työnhaun voimassaolo päättyisi, mikäli työnhakija jättäisi mm. asioimatta työvoimaviranomaisten kanssa sen antamassa määräajassa ja edellyttämällä tavalla. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jos asiakkaan työnhaku katkeaa heti ensimmäisestä moitittavasta menettelystä, asiakkaan työttömyysturva myös katkeaa. Nykyiseen verrattuna asiakkaan taloudellinen tilanne heikkenee välittömästi, koska asiakas ei saa ns. ”anteeksi” ensimmäistä laiminlyöntiä/moitittavaa menettelyä. On erittäin tärkeää, että asiakas jo ilmoittautuessaan työttömäksi työnhakijaksi tietää velvollisuutensa, mikäli esitys realisoituu.

3. Onko teillä lausuttavaa muista työttömyysturvamuutoksista?

Ei lausuttavaa

1. Onko teillä lausuttavaa työllisyysvaikutusarvioihin?

Ei lausuttavaa

2. Onko teillä lausuttavaa liittyen työvoimaviranomaisvaikutuksiin?

1. Työnhakuprofiilien julkaisu: Esityksessä 4.1.4.1 Vaikutukset julkiseen talouteen todetaan, että työvoimaviranomaisille koitua työmäärää vähenisi yhteensä 49 henkilötyövuoden verran, mikäli täydentävien työnhakukeskustelujen nykymallista luovuttaisiin. Huomioitavaa, että esityksessä keskeistä on keventää työvoimapalveluiden lakisäätteistä palveluprosessia, mutta lisätä vastaavasti alkukartoitukseen ja henkilökohtaiseen kohtaamiseen panostamista, veloitetaan yksilölliseen työnhakuun edistämistä. Esitys velvollisuudesta työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen palvelualustalla ja sen lisäämistä lakisäätteiseen viranomaistehtävään. Kaikilla asiakkailla ei ole mahdollisuutta, osaamista ja välineitä sähköiseen asiointiin. Näkemyksemme mukaan tämä tulisi lisäämään työvoimaviranomaisen työtä julkaista työnhakuprofiileja.

2. Muistutuksista luopuminen: Vaikka muistutuksiin käytettävä resurssi vähenisi/säästettäisiin, niin näkemyksemme mukaan on haasteellista sanoa miten paljon toisaalta esim. asiakkaiden työnhaun käynnistämiset tulevat vaikuttamaan resursseihin (työnhaun käynnistäminen paikan päällä kasvokkain).

3. Työhaun voimassaolon lakkaaminen: Jos työnhaku katkeaa heti, niin näkemyksemme mukaan sillä on työttömyysturvamenoja vähentävä vaikutus (mutta saattaa kompensoitua niin, että asiakas hakee toimeentulotukea näissä tilanteessa).

3. Onko teillä lausuttavaa muista vaikutusarvioista?

Haluamme tuoda esille esityksen vaikutukset asiakkaiden yhdenvertaisuuteen. Näkemyksemme mukaan:

- esityksessä korostuu useassa kohdassa työvoimaviranomaisen harkintaa joko velvoittaa tai tarjota palveluja. Tilanteissa, joissa harkintavaltaa käytetään ilman erillistä menettelytapaohjetta tai työllisyysalueiden yhteisesti sovittuja menettelyitä/käytäntöjä, asiakkaat voivat olla eriarvoisessa asemassa;

- muistutus käytännöstä luopumisen ja työhaun voimassaolon päättyminen ensimmäisestä asioinnin laiminlyönnistä saattaa asiakkaat eriarvoiseen asemaan. Työllisyysalueilla ei ole mahdollisuutta käynnistää työnhakua jokaisessa kunnassa, mikäli työnhaku on päättynyt asioinnin laiminlyöntiin ja se edellyttää kasvokkaista tapaamista;

- Esityksen tavoitteena on parantaa työvoimapalveluiden toimivuutta ja keventää työnhakijan palveluprosessia siten, että tukea työnhakuun voidaan kohdentaa nykyistä tarkoituksenmukaisemmin ja asiakaslähtöisemmin. Tavoitteena on myös lisätä harkintavaltaa palveluprosessissa sekä tukea työnhakijan työllistymistä ja digitalisaation hyödyntämistä yksilöllisissä palveluissa. Huomioitavaa, ettei digitalisaation lisääminen palveluissa vahvista henkilöasiakkaiden osaamista käyttää sähköisiä palveluita tai mahdollisuutta asioida sähköisesti. Toteutuuko asiakkaiden mahdollisuudet saada palvelua tasa-arvoisesti;

- Vaikutukset sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisiin: Työvoimaviranomaisen harkintavallan kasvu täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisessä vapauttaisi viranomaisresursseja niihin asiakkaisiin, jotka lähtökohtaisesti tarvitsevat tukea työllistymisessä. Harkintavallan kasvu ja keskittyminen asiakkaisiin, jotka lähtökohtaisesti tarvitsevat tukea työhaussa, voisi johtaa aiempaa parempaan palvelutarpeiden tunnistamiseen, mistä voisi seurata nykyistä enemmän asiakkaiden ohjaamista sosiaali- ja terveyspalveluihin. Huomioitavaa, että olisi akuutisti tarvetta suuremmalle määrälle terveydenhuollon palveluita työkyvyn arvioimiseksi, oikea-aikaisiin palveluihin ohjautumiseksi (lääkärintlausunto B) ja esimerkiksi työkyvyn tuen tiimien tarkoituksenmukaiseen toimintaan. Hyvinvointialue ei pysty vastaamaan tämänhetkiseen tarpeeseen. Tällä hetkellä myös sosiaalipalveluiden tarve on suuri eikä hyvinvointialue pysty siihen vastaamaan. Lakimuutosten myötä aktivointisuunnitelmien teon määrä lisääntyy huomattavasti ja jo nyt on vaikeuksia saada vastinparia tapaamisiin.

Muuta lausuttavaa?

Liittyen kotoutumissuunnitelmien laatimiseen haluamme tuoda esille seuraavaa eli kotoutumissuunnitelman laatiminen alkuhaastattelun yhteydessä poistaa kotoutumisajankohdan

“venyttämisen”; tilanteessa, jossa asiakkaalle ei ole heti voitu osoittaa esim. kotoutumiskoulutusta, on tehty työllistymissuunnitelma. Vasta kun asiakas aloittaa kotoutumiskoulutuksen, on hänelle laadittu kotoutumissuunnitelma. Tällä tavalla on saatu venytettyä kotoutumisaika alkamaan joissakin tilanteissa vuoden puolentoista kuluttua asiakkaaksi ilmoittautumisesta.

Toisena asiana haluamme tuoda esille, että taloudellisesti ajatellen voisi tarkastella automaattisesti lähetettävien kirjeiden määrää ja tarvetta. Asiakastapaamisien varauksesta lähtee aina automaattinen kirje asiakkaalle, vaikka tapaaminen olisi parin päivän sisällä eikä kirje täten ehdi asiakkaalle ennen tapaamista. A-TMT:lle pitäisi ehdottomasti tulla vaihtoehto, jossa kirjeen voi jättää lähettämättä, mikäli tapaaminen on alle viikon sisällä. Olisi hyvä tutkia eri mahdollisuuksia esim. suomi.fi- palvelun kautta lähettää kirjeitä ilman kustannuksia (vähennetään paperikirjeiden kustannuksia).

Varhe Heidi
Äänekosken kaupunki/Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue